

DELO

GLASILO KPI ZA SLOVENSKO NARODNO MANJŠINO

TRST - 14. julija 1990 - Leto XLII. - Štev. 14 - Petnajstdnevnik - Quindicinale - Abbon. postale - Gruppo II-B/70% - 700 lir

DELO - glasilo KPI za slovensko narodno manjšino - Direktor ALBIN ŠKERK - Ureja uredniški odbor - Odgovarja FERDI ZIDAR - Uredništvo in uprava: Trst, Ulica Capitolina 3, tel. 764872 - 744047 - Dopisništvo v Gorici: Ulica Locchi 2, tel. 0481/84436 - Poštni tekoči račun 14454342 - Letna naročnina 12.000 lir - Stavek in tisk: ZTT, Ul. dei Montecchi 6

PIKA NA I

Kako urediti odnose z matico

Eden od poudarkov, ki jih slišimo in beremo v zadnjem času, ko gre za odnose in stike med novo vlado iz Slovenije ter Slovenci iz zamejstva, je ta, da se moramo zamejci med sabo dogovoriti za skupno predstavništvo. Le—to naj bi bilo po želji nove slovenske vlade sestavljeno paritetno in nikakor ne smejo biti v njem pretežno samo komunisti. To stališče so predstavniki nove slovenske vlade že večkrat dali vedeti in postavlja se vprašanje, kaj se skriva za to željo. Res so se v Sloveniji razmerja sil na politični ravni spremenila in so danes nova, drugačna. Res pa je tudi, da narodna pripadnost sama po sebi že ni spontana, avtomatičen prevodnik takega ali drugačnega političnega razpoloženja in usmerjenosti. Zato si je težko zamišljati, da bi obveljalo načelo Cuius regio, eius religio (čigar vlada, tega vera) za celoten slovenski narodni prostor. Saj tudi včeraj ni bila politična opredelitev v zamejstvu stvar tega načela, marveč globljih zgodovinskih izbir. In tako ostaja zamejstvo iz političnega vidika tako, kakršno je bilo. Večina Slovencev v Italiji ostaja namreč levičarsko, napredno, laično in odprto usmerjenih. To je zgodovinsko utemeljeno, taka je pač ta naša zgodba, naša narodna zavest se na Primorskem oziroma v Italiji tudi danes v dobri meri potrjuje in razvija s pripadnostjo levici. Če govorimo o pripadnosti oziroma o zaupanju strankam, preko katerih si poleg drugega Slovenci v Italiji zagotavljamo predvsem prisotnost v javnih institucijah (do parlamenta!), potem so tu podatki zelo zgovorni. Lepo večino naših izvoljenih predstavljajo prav slovenski komunisti oziroma izvoljeni na listah KPI in skupnih s PSI. To je seveda dober pokazatelj političnega razpoloženja Slovencev v Italiji. Jasno pa je, da s tem še ne izčrpamo predstavništva naše narodnostne skupnosti, niti ko pristavimo še slovenske izvoljene na drugih strankah in prvake strank nasploh. Kajti naša narodna skupnost v Italiji je, poleg tega da je posebna zaradi svojega položaja, vendarle tudi normalna človeška zaključena skupnost, ki ima še kako razvito in organizirano življenje civilne družbe. Tako smo torej tudi v Italiji Slovenci organizirani: na politično strankarskem področju, a tudi seveda na kulturnem, gospodarskem, športnem in sorodnih področjih. In vso to našo organiziranost smo v vseh teh letih zastopali s takim predstavništvom, kakršnega je ta naša stvarnost pač lahko izrazila. Večkrat tudi v skupnem nastopanju, dokler niso poskusili notranje zlorabe to enotnost začeti hkrati. Ampak hočemo ali ne, danes je realnost taka in lepo bi bilo, ko bi bila ta naša razčlenjenost in razvejanost v različne stranke in organizacije deležna priznavanja, spoštovanja in zaupanja. Ker predstavništvo ni nič drugega kot izraz in odraz realnosti, kot seveda vedo tudi tisti, ki iz ljubljane iznašajo željo (ali zahtevo?) po nekem drugačnem, "paritetno sestavljenem" zastopstvu Slovencev iz F—JK. Kaj pa pomeni paritetnem? Naj sestav zastopstva odgovarja stanju, kakršno je ali naj ga zmalčimo, da bo ustrezalo željam in predstavam novih sogovornikov iz matice? Kajti odnosi, sodelovanje, vse to se mora nadaljevati! A bodi na jasni osnovi in namenjeno je skupni koristi; torej brez strankarsko ideološkega zlorabljanja, ko gre za uradno institucionalno raven.

DEVIN-NABREŽINA

KPI, PSI, SSK, in zeleni morajo preprečiti predčasne volitve

Navzlic lenemu poletnemu utripu se vse bolj preteče in neizprosno bliža dan, ko se bo po določilih novega zakona o krajevnih samoupravah (št. 142) glede izvolitve župana in odbornikov v občinah, koder so 6. maja potekale volitve, iztek rok dovoljenega zamujanja: nedelja, 12. avgusta. Tokrat niso več možna izmikanja, odlaganja, zavlačevanja; občinske svete, ki ne bodo dotlej opravili svoje dolžnosti, bodo razpustili, volilci pa bodo morali spet na volišča. V tržaški pokrajini grozi taka nevarnost devinsko—nabrežinski občini. Občinski svet je prvič sklican za 16. julija, ker pa ni za enkrat o kakem dogovoru ne duha ne sluha, se bo seja občinskega sveta iztekla brez haska. 16. julija bo mimo že celih 70 dni od majskih volitev. Veliko pač, pa vendar ne dovolj, da bi se doslej utrnulo upanje na kakršnokoli rešitev. Največja ovira tiči v izbiri župana. Potem ko je Slovenska skupnost v volilni kampanji uspešno navijala za "Brezigarja kot edinega možnega slovenskega župana", se od te zahteve ne more umakniti niti za milimeter. Enako neomajno je stališče KD, stranke relativne večine, ki želi izvoliti prvega italijanskega župana v občini v osebi načelnika liste Locchija. PSI se za enkrat — tako kaže — ogreva za slednjo možnost.

NEKAJ MISLI

Ob rob svetovnemu nogometnemu prvenstvu TV, sponzorji, novinarji... manjka šport

Nad letošnjim Mundialom je končno padel zastor. O tem je bilo že toliko napisanega in povedanega, da je bil vsakdo, tudi tisti, ki ni neposredno sledil temu dogodku, na nek način od njega prevzet. Kljub temu pa bi rada tudi sama nanizala nekaj osebnih vtisov in kritičnih pripomb, mogoče z drugačnega zornega kota. Glede na to, da nisem športni novinar ter da sem ženska, so mogoče moja gledanja nekoliko izven normalne optike. Pa ne, da bi sama ne sledila športu; to delam bolj ali manj aktivno že vrsto let. Tudi nogomet mi je kot spektakel všeč in priznati moram, da sem precej redno sledila letošnjim tekmam svetovnega prvenstva. V prvi vrsti bi poudarila, da Mundial, kljub svoji pomembnosti, ne bi smel zasenčiti vsega drugega, kar se je istočasno dogajalo. To je bila prava manipulacija javnega mnenja, ki se ga je umetno usmerjalo v en sam dogodek. Okrog tega dogodka pa je bilo toliko različnih interesov, ki so seveda morali priti na svoj račun. Od velikih sponzorjev, do proizvajalcev najrazličnejših produktov, ki so vso letošnjo rekla-

KPI se je med 22. majem in 1. junijem srečala z zastopstvi PSI, SSK, ter Zelenih z golobico ter jim predložila programsko zaveznitvo brez vnaprejšnjih zahtev in predhodkov glede županskega mesta. Zeleni so izrekli pripravljenost na tako rešitev, medtem ko sta si PSI in SSK vzeli čas za razmislek, vendar doslej še nimamo njunega jasnega odgovora. Dejstvo je, da sta ti dve stranki prepričani, da lahko svoje karte odigrata uspešneje prostih rok ob več omizjih. Komunisti smo v volilni kampanji zaman predlagali, naj bi se vsaka stranka izrekla o pogojih za zaveznitvo, ki jih namerava sklepati po volitvah; tedaj nismo doživeli odgovora, saj ga še danes ni, ko teče že vsem voda v grlo. SSK se sklicuje na kontinuiteto delovanja prejšnje uprave, pri tem pa se spotika ob doslej nepremagljivo oviro Locchijevega naskoka na župansko mesto. Kakšen smisel ima potemtakem vztrajati pri kontinuiteti? Nerazumno bi bilo pri iskanju sporazuma strmeti po vsej sili v preteklost; to se lahko sprevrže v svinčeno coklo, ki zna potegniti na dno sleherno možnost rešitve. Pri KPI gotovo nimamo namena spreminjati temeljne negativne ocene delovanja Brezigarjeve uprave, njenih izbir v zvezi s seslanskim zalivom, toda zdaj je čas, da

se zazremo v naprej in poiščemo odprtim vprašanjem primerne rešitve. V tem duhu je KPI izrekla pripravljenost na zaveznitvo s SSK in na podporo Brezigarjevi kandidaturi za župansko mesto na temelju dogovora o ciljih, programih in novih upravnih prijemih. Taka rešitev bi v občinskem svetu lahko računala na 4 glasove KPI, 4 glasove SSK, nemara na glas zelene, jasno pa je, da bi ji le pristane KPI omogočil osvojitve večine. Kakšna pa je, siceršnja možnost? Res je sicer, tako pravijo, da ima Locchijevo županovanje na papirju podporo 10 glasov (6 KD in 4 PSI), res pa je tudi, da bi bilo izpostavljeno resni nevarnosti okužbe, ki bi devinsko—nabrežinsko občino pahnilo v vznemirljivo preteklost. Vse več je namreč govoric o možnosti, da bi misovski svetovalec, morda po kaki sprenevedavi izjavi o "neodvisnosti", kakršne poznamo iz prejšnjega občinskega sveta, podprl odbor KD-PSI, češ, da s tem prispeva k izvolitvi prvega italijanskega župana. Bi antifasistično in levičarsko pokreklo PSI prestalo tako odločilno okužbo? Bi KD bila pripravljena plačati tako visok davek za lastnega župana? SSK in PSI naj se čimprej otreseta teh dvoumnosti, naj pospravita s staro rjo in osebno zamerljivostjo.

Dovolj je bilo škode od lahkomi-selnega vihanja v volilni kampanji s tako resnimi zadevami, kot so narodnostna čustva. Pred Slovensko skupnostjo se odpira pot v dolino opozicije, odkoder naj bi zrla na prvega italijanskega župana, prav zdaj ko je z glasovi, ki jih je odzvela komunistom, postala prva stranka med Slovenci v občini. PSI utegne iz golih osebnih zamer spraviti prvič v zgodovini devinsko—nabrežinske občine v igro MSI, ki mu je protislovensko jedro sleherne politike. Manj kot mesec dni časa imamo na voljo, da prevlada razum. KPI, PSI in SSK nosijo vsaka polno malho napak, izsiljevanja in zapiranja; in vendar so to tiste stranke, ki najpristneje tolmačijo potrebe tako slovenskih kot italijanskih občanov, tako domorodcev kot priseljencev. Potegnimo iz preteklosti pogumen in daljnosežen nauk, da bomo lažje uzrli možnosti, ki stojijo pred nami. Predčasne volitve bi pomenile poraz za vse, nov udarec verodostojnosti demokratičnih institucij. Koliko volilcev se bo po samih šestih mesecih spet podalo na volišča? Preprečimo torej predčasne volitve in prispevajmo k trdni, demokratični rešitvi ob zaveznitvi KPI, PSI, SSK ter Zelenih z golobico. Toda pohiteti je treba!

GIORGIO DEPANGHER

prizadel; smatram, da so novinarji tisti, ki prevečkrat sprovcirajo določene izjave, določena obnašanja in celo krojijo določene usode. Menim, da bi še veljalo včasih resno zamisliti o novinarski etiki in korektnosti. Ne bom se spuščala v ocenjevanje tekem; žal moram priznati, da so zapovrstjo izpadale iz nadaljnega tekmovanja vse tiste ekipe, za katere sem navijala: Jugoslavija, Češkoslovaška, Kame-run...K temu so seveda prispevali tudi sodniki; in vendar mislim, da jih novinarji prekomerno napadajo in s tem ščuvajo javno mnenje, oziroma navijače. Večkrat se sprašujem, ali niso morda ravno sredstva množičnega obveščanja tista, ki prispevajo k širjenju nasilja na stadionih. Vse to me sili k razglabljanju o splošnih aspektih športnega gibanja. Šport postaja vse bolj pomembnejša komponenta človekovega življenja. Ob njem pa rastejo vprašati bi še bilo treba, kam nas pelje visoka profesionalizacija, kam nas pelje vrhunski šport. Je pravilno, da postaja šport le domena velikih finančnih interesov? In športnik sam, ima lahko pri

tem še kako besedo? Ima navijanje za eno ali drugo ekipo, za enega ali drugega atleta, še smisel? Prav gotovo mora nekje biti neka meja, ki jo po mojem mnenju ne smemo prekoračiti, če želimo, kot si želimo, da bi šport vsaj delno ohranil neke pozitivne poante, predvsem pa človeški obraz. Ob tem mi prihajajo na misel besede, ki jih je izrekel pokojni prof. Tavčar ob priliki proslave 120 letnice Južnega Sokola, ki so se nanašale prav na te aspekte. Gotovo ni to prostor za poglobljeno analizo te problematike, vendar bi jo bilo treba poglobiti, tako v okviru naše stranke, kot tudi v okviru naše skupnosti. Večkrat namreč tudi naša zamejska telesna kultura zgloblja na človeških odnosih, na iskrenosti, na pristnosti; to pa seveda ne pomeni, da je ne smemo obravnavati s profesionalnim pristopom. Truditi se je treba, da bi tudi naša telesna kultura ne šla predaleč in izgubila tiste osnovne značilnosti in vrednote, ki so jo karakterizirale in za katere si želimo, da bi jo karakterizirale tudi v bodoče.

TAMARA BLAŽINA

ZNOTRAJPARTIJSKA RAZSTAVA

Izjava deželne resolucije št. 2

Na sedežu KPI v Tržiču se je pod predsedstvom senatorke Jelke Gerbec sestala odbor za deželno koordinacijo komunistov, ki so se na 19. kongresu KPI izrazili za prenovitev partije in proti predlogu vsedravnega tajnika Occhetta.

Odbor sestavljajo trije predstavniki vsake federacije Furlanije—Julijske krajine in sicer tovariši: Adriano Persi, Gianna Pirella in Ennio Pironi za Gorico; Bianca Minigutti, Gianluigi Pergolo in Mario Rodini za Pordeon; Antonino Cuffaro, Jelka Gerbec in Sergio Minutillo za Trst; Gastone Andrian, Alessandra Kersevan in Luciano Rapotez za Videm.

Na podlagi smernic shoda v Aricci, je odbor enotno sklenil, da postane deželni koordinator tovariš Antonino Cuffaro, član vsedravnne komisije garantov in predsednik Federalnega komiteja v Trstu. Ob pregledu razvoja notranjega in zunanjega položaja partije, je odbor osvojil zaključke vsedravnega shoda v Aricci. Vsi tovariši, ki jim je pri srcu obstoj KPI se morajo zavzeti za to, da se ohrani identiteta komunistične in demokratične sile v Italiji, sile, katere bitnost je neodpovedljiva.

Perspektiva za komuniste ne more nikakor biti namen, da se danes organizira struja (sicer tudi ne v bodoče, v okviru nedoločene politične formacije), temveč boj zato, da se tudi potem močnega postopka za prenovitev, ponovno zajamči programska in organizacijska ustanovitve, sila KPI, ki je osnovna sestavina italijanske demokracije in bistveni faktor za doseg pravičnejše in naprednejše družbe. To je potrebno in je mogoče.

Ta je naloga, ki izhaja iz srečanja v Aricci, s katero je treba seznaniti vse in okoli katere je treba mobilizirati vse tovariše, tudi one, ki so ob začetku pristali na predlog Occhetta, v prepričanju, da ne gre, po samih trditvah vsedravnega tajnika, niti za ime, niti za identiteto partije. Dokument, ki so ga sprejeli ob zaključku shoda v Aricci, je nudil (in še nudi) koristen teren za soočanje med vsemi komponentami partije in levice. Toda nekateri so prisiljeno interpretirali dialog, ki se je začel v Aricci, kot že dokončna premostitev vsakega nasprotovanja, oziroma, še huje, kot utihnitev razlogov za opozicijo Occhettovemu predlogu.

Ni tako. Omenjeni vzroki so živi bolj kot prej. Če mogoče, so se še okrepili.

Beležimo hud notranji položaj partije, globoke razkole, oddaljitve številnih aktivistov, šibko, včasih protislovno prisotnost tako imenovane utopljene levice, kar da misliti na skoraj popoln

poraz postopka, s katerim se je hotelo združiti nove sile levice potom razblinitve KPI. Zato je bolj kot nikoli potreben odločni politični boj, da se preprečijo načrti tistih, ki zasledujejo ukinitve KPI, in ki ga celo načrtujejo že pred potekom in izidom prihodnjega kongresa, kar se izsledilo iz samih besed vsedravnega tajnika.

Zelo težke izjave nekaterih partijskih voditeljev in nekaterih "zunanjih" v zadnjih dneh, pri čemer je vedno bolj opazati odgovornost sedanje večinske vodilne skupine, morajo spodbuditi tovariše, ki so zaskrbljeni za bodočnost partije, da povzamejo nove pobude, da izkoristijo vse sedeže, kjer je možna politična razprava, da se iznebijo nezaupanja in opustitve, da se oprimejo konkretnega dela za premostitev nedostatkov pri ponovnem včlanjevanju, da spodbudijo boj za odločno in konstruktivno opozicijo KPI, ki je važna za doseg demokratične alternative v državi.

Čudovita mobilizacija okrog bojev delavskega razreda v zadnjih časih, vzroki spopada z nasprotnimi silami, še enkrat izpričujejo, če je to še potrebno — nujnost, da se levica vsidra v socialno stvarnost, ter možnosti, ki se v tem vidiku morejo odpreti zanjo in obenem za celotni demokratični razvoj v državi.

Močna opozicija za alternativo je nujna v deželi, kjer se more KPI konkretno in stvarno povezati s koristimi velikih množic, ob premostitvi nekaterih negotovosti in ob zavračanju hipotez o mehničnem zblizevanju njenih stališč z onimi socialistične stranke, brez soočanja idealnega in programskega značaja, kakor je potrebno za stvaren proces zblizevanja.

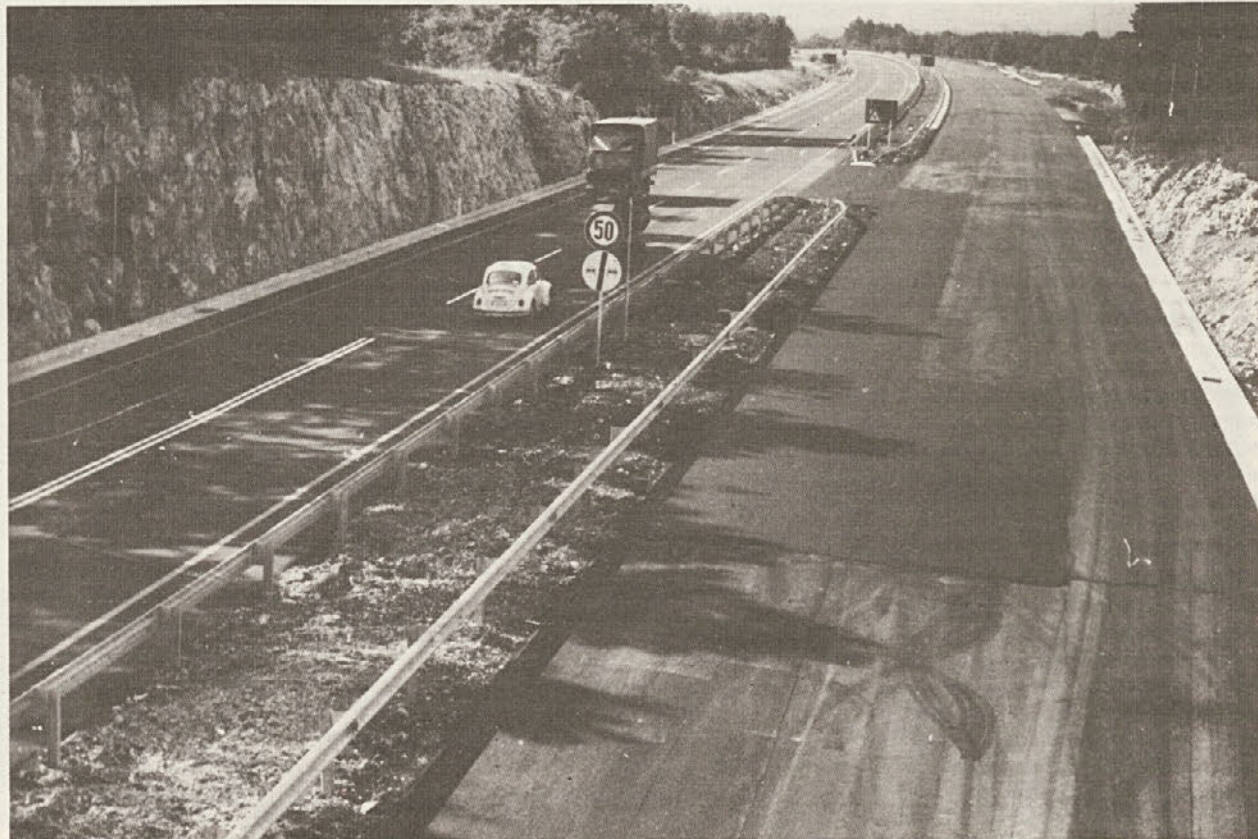
Le tako bi mogla levica v celoti najti tudi v Furlaniji—Julijski krajini dovolj moči in prostora. V tej zvezi, odbor deželne koordinacije za prenovitev KPI, poudarja tudi potrebo po prilagoditvi sestave deželnega tajništva in samega deželnega odbora partije. To prilagoditev so predvideli že sam deželni odbor na nekem sestanku pred upravnimi volitvami in določila, ki jih je izglasovala vsedravnna komisija garantov na podlagi sklepov 19. kongresa.

Upoštevajoč način, na katerem se je sestavil centralni komitej, deželna koordinacija pričakuje še, da se vsak tovariš, ki je bil izvoljen v tisti vsedravnni organ, opraviči na podlagi točne dolžnosti političnega predstavnštva in konference s stališči, izpričanimi na kongresu samem.

Odbor za deželno koordinacijo
Resolucije števil. 2

DOGODKI PO TRŽAŠKEM

Avtocesta Fernetiči—Trebče Poletni center v Zgoniku Razstava vin v Nabrežini

■ Novi odsek avtoceste iz Fernetičev do Trebče je bil odprt 9.t.m..

■ Skupina najmlajših v poletnem centru v Zgoniku.

■ Nagrajeni vinogradniki na razstavi vin v Nabrežini.

V dneh 28. 29. in 30. julija
bo v Zgoniku festival

DELA IN UNITÀ

ZAŠČITNI ZAKON

Na razgovorih med SFRJ in Italijo manjšina naj ne bo odvečni drobiž

Poletni meseci, vključno s svetovnim nogometnim prvenstvom, so bili kot naročeni za intenzivno delo ožjega odbora, ki bi vendar pripravil končno varianto zaščitnega zakona.

Mislili smo, da se nekaj premika, a je bil pospešek lahko šibek, da ga vsak nasprotni pis zaustavi. In če se nam je še pred mesecem dni kazal scenarij, po katerem bi v ožjem odboru senata pred poletnimi počitnicami izdelali kompromisni osnutek, da bi ga jeseni osvojili na plenarni seji in bi ga zbornica dokončno odobrila pred pomladjo in predvidenim pripisom predčasnih volitev, bomo morali predvidene scenarije spremeniti in se vprašati, koliko odstotkov ostaja še možnosti, da nam Italija v tej mandatni dobi zagotovi zaščitni zakon "na evropski ravni" (da citiram zunanega ministra De Michelisa), do katerega imamo pravico. Pa se z obrestmi vred, če pomislimo na pol stoletja potrepežljivega čakanja.

Iskreno povedano se ta odstotek zmanjšuje tako, kakor tečejo dnevi na koledarju.

Na kaj računajo italijanske oblasti, od rimske vlade do krajevnih političnih moči? Na splošno krizo Jugoslavije, ko bi narodna manjšina in njen položaj postala le drobiž za poravnano računov morebitne pomoči, bodisi federaciji ali kakemu njenemu upornemu delu? Na večjo prožnost in popustljivost same manjšine, če se bo v njeni sredi nadaljeval spopad za vodilno in predstav-

niško vlogo med "krovnimi" organizacijami, prav v trenutku, ko bi manjšina potrebovala največjo akcijsko enotnost, a je zaradi spora o prvorojenstvu že objektivno šibkejša? Ali računajo na oslabitev levice in še posebej KPI, kot posledico travmatičnih sprememb, katerim gre nasproti? Odgovora na ta vprašanja za sedaj še ni, čeprav ni izključeno, da so vsi odgovori v njih že nakazani.

Medtem se že govori o verjetnosti novega italijansko — jugoslovanskega srečanja na vrhu, konec julija in prve dni avgusta v Benetkah. Tu naj bi se srečali vladni predsedniki in voditelja diplomacij.

Ali bo zadostovalo zadovoljstvo ob pozitivnem sprejemu, ki ga je v Kopenhavnu naletel skupni predlog petih držav (med njimi Italije in Jugoslavije) o načelih za reševanje manjšinskega vprašanja? Je mar mogoče, da ne bo stekla beseda o tem, kako obe podpisnici skupno napisana načela v praksi uveljavljata, oziroma ne uveljavljata? Upati je, da na jugoslovansko pritožbo, da se položaj Slovencev v Italiji ni spremenil na bolje, ne bo izrečena samo ugotovitev, da se je položaj italijanske manjšine v Jugoslaviji medtem poslabšal in da jo nekatere osebnosti "nove oblasti" v Ljubljani in Zagrebu svarijo, naj ne bo "peta kolona" italijanskih apetitov.

V tem primeru bi se z beneškega vrha vrnil kot z izenačene tek-

me, ko bi manjšini spet igrali vlogo talcev, kar se nikakor ne spodobi za omikani državi, od katerih prva celo vodi v tem trenutku evropsko skupnost, druga pa bi rada prišla vanjo.

Poudariti velja, da smo Slovenci v Italiji siti vsiljene negativne reciprocitete, ko se je vsaka stran sklicevala na pomanjkljivosti in napake druge, da bi opravičevala svoje negativno zadržanje in tako sta obe lepo potiskali manjšini navzdol, k asimilaciji ali v nove oblike odtujevanja.

Vsi sedaj govorijo, da se na vzvodu nekaj spreminja in da je treba izkoristiti ta magični trenutek, vendar se zdi, da je treba na stvari gledati z evropsko širino, v praksi, ne samo v deklaracijah.

Kajti pogoji za pozitivno rešitev našega problema so, v abstraktni a tudi zelo realistični shemi, že vsi dani.

Nihče ne more več očitati zamejskim Slovincem, da predstavljajo ideološki klin komunizma z vzhoda, torej objektivno strateško nevarnost, pa čeprav jih v parlamentu zastopa predstavnik najbolj revizionistične komunistične partije zahodne Evrope.

V Ljubljani, Trstu, Gorici, Vidmu in Rimu so na oblasti demokristjani, ki se bodo morali (kot je Forlani nakazal pred nekaj dnevi v Budimpešti) nujno soočiti s svojimi srednjeevropskimi odgovornostmi, kar pomeni, da ne morejo in ne smejo zanemariti človekovih pravic neke manjšine na meji zaradi izsiljevanja manjšega števila nacionalis-

tično nastrojenih volilcev. Posebno še, ker se demokristjanom nudi edinstvena priložnost, da prevzamejo odgovorno mesto in vpliv tudi v okviru same manjšine. Mesto in vpliv, katerima se se v preteklosti odpovedovali, da bi ne priznali slovenstva prebivalcev Benečije.

Nekaj znakov, da se tudi KD začinja zavedati lastne odgovornosti, smo prejeli, a so zelo šibki in nejasni.

Pač pa so povsem pasivni socialisti, prav tako važna in tudi sicer agresivna sila, ki pa se v primeru slovenskih pravic spremeni v strdek zmernosti in previdnosti. Kolikokrat so že napovedali svoje pobude, na najvišji ravni, a jih ni bilo? Se kdo spominja pogovora slovenskih socialistov s podpredsednikom vlade Martellijem? Priznajmo Martelliju, da zna biti tudi trmast in vztrajen, če je prepričan v svoje ideje. Za odobritev dekreta o zaščiti priseljencev je znal iti tudi proti toku, čeprav si ni pričakoval takojšnje nagrade na volitvah. Mar bi ga ne prepričali o utemeljenosti naših zahtev in pričakovanj?

Povejmo si lepo, iz oči v oči, da bomo tudi sami krivi, če se nam bo izmuznil magični trenutek naklonjene politične in evropske konjunktore, ker nismo znali poiskati skupnega jezika in premostiti skušnjav idejnih in političnih revanšizmov. Potem nam samohvala na ljubljanskih sprejemih res ne bo koristila več.

ST.S.

Praznik tiska in športa v Trebčah

pri nogometnem igrišču

PROGRAM:

NEDELJA 15. JULIJA

otvoritev ob 15.00
ob 19.00: nogometni turnir (ekipe 7:7)
ob 20.00: srečanje—razprava s predstavniki tržaške federacije KPI
ob 20.30: ples z ansambлом "Happy Days"

PONEDELJEK 16. JULIJA

otvoritev ob 17.00
ob 19.00: nogometni turnir (ekipe 7:7)
ob 20.00: ples z ansambлом "Happy Days"

TOREK 17. JULIJA

otvoritev ob 17.00
ob 19.00: nogometni turnir (ekipe 7:7)
ob 19.30: razprava: "Problemi okolja, Krasa, Sinhrotrova: položaj"
ob 20.00: ples z ansambлом "Happy Days"

SREDA 18. JULIJA

otvoritev ob 17.00
ob 19.00: nogometni turnir (ekipe 7:7)
ob 19.30: razprava: Politični položaj Jugoslavije in odmev znotraj slovenske manjšine v Trstu.
ob 20.00: ples z ansambлом "Happy Days"

ČETRTEK 19. JULIJA

otvoritev ob 17.00
ob 19.00: nogometni turnir (ekipe 7:7)
ob 19.30: razprava: "Nova politična tvorba KPI"
ob 20.00: ples z ansambлом "Happy Days"

PETEK 20. JULIJA

otvoritev ob 17.00
ob 19.00: nogometni turnir (ekipe 7:7)
ob 20.00: ples z ansambлом "Happy Days"

SOBOTA 21. JULIJA

otvoritev ob 17.00
ob 19.00: predzadnji nogometni turnir (ekipe 7:7)
ob 19.30: folklorna skupina
ob 20.00: ples z ansambлом "Happy Days"

NEDELJA 22. JULIJA

otvoritev ob 15.00
ob 17.00: zadnji nogometni turnir (ekipe 7:7)
ob 19.30: zaključni govor
ob 20.00: podeljevanje nagrad nogometnega turnirja
ob 20.30: ples z ansambлом "Happy Days"

PONEDELJEK 23. JULIJA

otvoritev ob 17.00
ob 20.00 ples z ansambлом "Happy Days"

Udeležite se!

Ljudski dom
"Borgo S. Sergio"
Ul. Peco 7

prireja

21. in 22. JULIJA 1990
PARTIZANSKI PRAZNIK

Spored:

SOBOTA 21. JULIJA
ob 19.30 Koncert harmonikarjev diatoničnih harmonik iz Domja
Nastop MPZ Vesna iz Križa
ob 20.30 bo na elektronsko harmoniko igral Barbanera

NEDELJA 22. JULIJA
ob 19.00 bosta govorila tovariša: senator Silvano BACIC-CHI

vsedržavni svetovalec in predsednik ANPI-VZPI gorške pokrajine
Alojz MARKOVIC-Zvonko — predsednik sekcije ANPI-VZPI Devin- Nabrežina.

— ob 20.00 bo igral Barbanera

— ob 21.00 bo v društveni dvorani projekcija filma "LE CILIEGE SONO MATURE" resničen dogodek iz odporništv — protagonistka partizanska kurirka.

Partizani in antifašisti udeležite se!

Slavimo 45. obletnico osvoboditve in obletnico padca fašizma

FESTIVAL KOMUNISTIČNEGA TISKA NA OPČINAH

Tudi tramvaj je naš!

Sekcija KPI R. Malalan iz Opčin in Banov bo priredila od 17. do 19. avgusta festival tiska v Prosvetnem domu.

Kot je že običaj, bo petkov večer posvečen srečanju—debati, ki bo letos na temo "Idee, predlogi, perspektive za openski tramvaj v luči turističnega razvoja Krasa."

Tema je zelo aktualna in mislimo, da bo vzbudila ustrezno pozornost in razpravo. Openski tramvaj je večkrat v središču pozornosti. Tako je ob vsaki razpravi proračuna podjetja ACT, ki že vrsto let razmišlja o potrebi njege ukinitve, saj prinaša letno velik deficit podjetju.

Možnost ukinitve pa buri duhove vseh tistih, ki nasprotujejo takšni rešitvi nekateri iz nostalgčnih razlogov, drugi iz ekoloških itd. Tudi predloge je bilo slišati v vseh teh letih še pa še. Openski tramvaj naj bi vozil do železniške postaje na Opčinah, do Briške jame ali celo do Padriškega raziskovalnega centra. Na drugi strani so spet predlogi, da bi tramvaj podaljšal svojo pot v mestno središče.

Openski komunisti so mnenja, da je nujno poiskati vse možne rešitve, da se ohrani ta storitev, ki dejansko predstavlja za prebivalce Opčin in Krasa važno alternativno prevozno sredstvo za mesto. Prepričani pa so, da je treba ob tem rešiti problem parkirnih prostorov v bližini tramvajskih postajališč.

Openski komunisti so tudi prepričani, da ne zadostuje predsta-

viti openski tramvaj kot samostojno turistično storitev, temveč da ga je treba vključiti v širšo turistično ponudbo. V tem smislu je treba ovrednotiti vse "lepote" kraškega območja, in teh ni malo, naj omenimo le Obelisk kot razgledno točko, Napoleonsko cesto, ki gre do Proseka in na drugi strani do Drašče, in še Prcedol, druge doline in vse tiste "kraške poti", ki nudijo možnost lepih sprehodov. Izdelati tak "turističen načrt" pomeni ovrednotiti tudi vse gostinske obrate na Krasu in tudi komercialne ponudbe, ki jih ni malo.

Tudi predlog, da bi se na odseku državne ceste 202, ki pelje od

openskega križišča do Proseka, ko bo dokončana gradnja "hitre ceste", uredila "kolesarska pot" ima namen ovrednotiti openski tramvaj.

Predlogov je dosti, diskusija na openskem srečanju bo zato zanimiva. Da bi še popestrili srečanje bo na ogledu razstava, ki jo pripravlja skupina "strokovnjakov" in ljubiteljev tramvaja. Domači pevski zbor TABOR pa bo zapel slavno pesem Tram de Opčina v italijanski in slovenski izvedbi.

Festival tiska bo v soboto in nedeljo zvečer nadaljeval s plesom ob zvokih ansambla Furlan. V nedeljo popoldne bo na sporedu še kulturni program.

■ ZKMI in zveza za okolje sta na Opčinah organizirali praznik »Naj živi Kras«.

PAMETNI PREDLOGI

Novogoriški župan Sergij Pelhan: »Naredimo iz dveh Goric eno!«

Novoizvoljeni novogoriški župan Sergij Pelhan je s svojim predlogom o postopni upravni združitvi Gorice in Nove Gorice, ki ga je oblikoval na obiskih pri goriškem županu Scaranu in pri predsedniku goriške pokrajine Crisciju, sprožil veliko zanimanje in skoraj popolno odobravanje ne samo pri krajevnih politikih, ampak nasploh v širšem javnem mnenju. To ni nikakršno naključje, saj spada tudi ta predlog v politiko velikega objema med "zahodom" in "vzhodom", ki vedno bolj označuje evropsko sodelovanje po zgodovinskih dogodkih iz leta 1989.

Ne gre pozabiti še zgodovinskosti Pelhanovega predloga, kolikor vsebuje le—ta tudi obvezo, da se končno tudi s slovenske strani, ali bolje z obeh strani, zgodovinsko preiščejo vse okoliščine v zvezi z vprašanjem usode deportirancev iz Gorice po drugi sve-

točni vojni, da se identificirajo in primerno označijo množična grobišča in da se "preneha obremenjevati še naprej in kar naprej naše življenje in našo prihodnost" v priznanju in spominu smrti vseh žrtev, ki so bile "brez vsakega ugotavljanja njihove morebitne posamične krivde zaradi medvojnih dejanj po že končani vojni nerazumno in nerazumljivo pahnjene v nasilno "smrt", kot je dejal predsednik Slovenije Milan Kučan na svečanosti v Kočevskem rogu.

Vprašanje Gorice in Nove Gorice pa je predvsem upravno vprašanje, je vprašanje kakovostne rasti dveh mest, ki se stikata ob meji in ki že 45 let skušata najti skupen imenovalc, ki sta veliko investirali in ki vidita še vedno onemogočenih veliko možnosti skupnega sodelovanja. Verjetno ni golo naključje, da je še vedno

edina skupna storitev obeh mest občinski vodovod, ki pa deluje že od vseh povojnih let, da Osimski sporazumi niso prinesli veliko več kot dokončno določitev državne meje, ki pa je med tem izgubila vsak ločitveni pomen, da je odprta vrsta vprašanj, za katera se je kazala rešitev že v začetku sedemdesetih let (sanacija Soče in Korna, ureditev kanalizacijske mreže, dograditev avtocestnih povezav, skupno upravljanje tovornih postajališč na meji). Dejstvo je, da je bilo v vseh teh letih o sodelovanju na meji veliko govora, malo pa dejanj. Vsaka stran je verjetno pri tem računala preveč samo na svoje interese, ni bila pa pripravljena odgovoriti se vsem tistim privilegijem in rentam, ki so hočeš nočeš izhajale tudi iz posebne stvarnosti dveh ločenih mest. Predlog novogovorniškega župana je v vsej svoji drznosti in po-

gumnosti najboljše napotilo za konkretnije sodelovanje, zato zasluži vse naše odobravanje. Kot komunistična deželna svetovalska skupina smo skupaj s Socialistom Blasigem in Zelenim Cavallo tudi zahtevali, naj se o zadevi razpravlja v deželni svet na osnovi resolucije, ki podpira zamisel o skupni Gorici. V ta namen naj deželni odbor v sodelovanju z goriško občino in pokrajino pripravi osnutek možnih posegov ob upoštevanju različnih pristojnosti in predvsem naj zagotovi primerne kompetence in potrebna finančna sredstva za izgradnjo skupnega mesta na meji. Nadalje naj deželni odbor tudi izdelata podrobni načrt posegov na področju skupnih javnih del in komunalnih storitev, katerih financiranje bi bilo lahko zajamčeno na osnovi člena 50 posebnega deželnega statuta.

V resoluciji je še nakazana vrsta drugih nič manj pomembnih potreb: priznanje projekta o skupnem mestu v okviru EGS kot posebnem primeru sodelovanja z območjem, ki ne pripada tej skupnosti; revizija nekaterih v Osimskih zakonih predvidenih posegov, ki niso bili še izvedeni in ki se danes kažejo popolnoma nepotrebni, če že ne škodljivi (jez na Soči, južna goriška obvoznica); prenos pristojnosti z Države na Deželo za vse, kar se nanaša na izvajanje Osimskih sporazumov.

Velik odmev in odobravanje, ki spremljata predlog o "veliki Gorici", kažejo še na eno potrebo, ki je ne gre prezreti in ki postaja tudi značilnost in pravi znak naših časov, in sicer, da se dajo mednarodna vprašanja lahko in z lahkoto reševati tudi na ravni krajevnih uprav.

IVAN BRATINA

AKTUALNO

Resna sprava med Slovenci v Italiji je možna le na jasni politični ravni

Politične spremembe v Sloveniji so nedvomno odprle novo obdobje v odnosih med matico in slovensko manjšino v Italiji. Predstavniki Demosa so med kampanjo za majske upravne volitve na Tržaškem množično podprli stranko Slovenske skupnosti, kar je ustvarilo med socialisti in komunisti precejšnje nezadovoljstvo, "afera Pirnat" o sporni rabi srbohrvaščine v slovenski skupščini je odnose med Demosom in tržaško slovensko levico še zaostri, do prvega političnega incidenta pa je prišlo med nedavnim obiskom v Trstu slovenskega ministra za stike s Slovenci v svetu Janezom Dularjem. Sprejema na nabrežinskem županstvu sta se od zamejcev udeležila le domači župan Bojan Brezigar in bivši dolinski župan Edvin Švab. Precej napet pa je bil dopoldanski sestanek na jugoslovanskem konzulatu v Trstu, kjer so predstavniki KPI in PSI glasno očitali Dularju, da nova slovenska vlada dejansko išče stike le s Slovensko skupnostjo (in deloma s Slovensko—kulturno gospodarsko zvezo), pozablja pa, da so mnogi Slovenci v Italiji aktivno vključeni in angažirani pri komunistih in socialistih. Stari slovenski politiki (komunistični režim je sodeloval le z levico in SKGZ) je sledila nova, ki ni nič boljša od prejšnje, pravita KPI in PSI. Javnih ocen in stališč o odnosih med tržaško levico in slovensko vlado doslej ni bilo, tudi zato, ker je med vodilnimi komunisti in socialisti opaziti precejšnjo previdnost in rezerviranost pri obravnavi tega kočljivega vprašanja. Le tu in tam prodre tako rekoč "med vrsticami" kakšno bolj kritično stališče, predvsem do zunanjega ministra Dimitrija Rupla in ministra za

kulturo Andreja Capudra, medtem ko uživa večje spoštovanje vladni predsednik Lojze Peterle, ki mu tudi levica priznava umirjenost in uravnovešenost pri ocenah položaja manjšine. V ta okvir se uvršča tudi vprašanje narodne sprave, ki je med Slovenci v Italiji lahko le politična sprava. Fašizem je tukaj začel raznarodovati že s požigom Narodnega doma (znanega hotela Balkan) pred sedemdesetimi leti, na Primorskem praktično niso poznali belegarde, primeri sodelovanja z okupatorjem so zelo redki in vse vasi med Miljami in Trbižem so praktično bile na strani partizanov. Kot rečeno je treba zato v zamejstvu kveč-

jemu govoriti o politični spravi med Slovenci, ki bi po obdobju hudih ideoloških razkolov med "belimi in rdečimi" morala imeti za cilj učinkovitejši boj za enakopravnost in za obstoj v tem narodnostno mešanem ozemlju. Podobno velja za Italijane v Istri, ki pravijo, da naj zgodovino ocenjujejo zlasti zgodovinarji, politiki pa naj gledajo predvsem naprej. Politična sprava med Slovenci v Italiji ne more torej mimo pluralnosti, ki od vedno označuje manjšino v vseh njenih obrih in značilnostih. Poglejmo samo primer Slovenske Benečije, kjer praktično stranka Slovenske skupnosti ne obstaja in kjer se mnogi tamkajšnji Slovenci prepoznavajo tudi v Krščan-

ski demokraciji. Nova slovenska vlada si mora prizadevati za pridobitev zaupanja vseh Slovencev v svetu in v zamejstvu ter narodnih manjšin, ki živijo v Sloveniji. Kar se tiče Slovencev v Italiji bi morala iskati dialog z vsemi manjšinskimi komponentami, ki morajo biti za matico vse enako dragocene in potrebne, tudi zato, ker manjšina — v nasprotju s tem, kar mogoče mislijo nekateri v Ljubljani — tukaj še ni priznana kot enakopravni del italijanske stvarnosti. Včeraj so se nekateri upravičeno pritoževali, da odnos "samoupravne demokracije" do nekaterih komponent (posebno katoliških) šibi boj manjšine in škodi

ugledu matične države. Danes pa je treba preprečiti nasprotne pojave. Ne vem, kako bi se lahko počutil slovenski svetovalec v kakem odmaknjem rajonskem svetu tržaške občine (ne iz vrst Slovenske skupnosti) če bi ugotovil, da ga matica nima za svojega. Počutil bi se gotovo nelagodno in to verjetno bi ne krepilo njegove samozavesti v borbi za priznavanje narodnih pravic. Za Ljubljano smo bili dolga leta nekateri Slovenci v Italiji A kategorije, drugi B kategorije, nekateri celo C kategorije, danes pa moramo skupaj prispevati, da bomo vsi ostali v najvišji A ligi.

SANDOR TENCE
(Primorske novice)

KOMPLEKS STOCK

Kdo ima v demokraciji pravico odločati nesojeni špekulantje ali občani

Prostor obrata Stock nameravajo spremeniti v skupek stanovanj, uradov, večjih in manjših prodajal.

Kot protivrednost obljublajo 12 tisočjem prebivalcem te mestne četrti storitve za skupnost, nekaj (skromnega) zelenja, parkirišča: take obljube smo že poslušali, niso pa jih izpolnili, ko so na zemljišču tovarne Zuculin zgradili stanovanjski kompleks in niso poskrbeli za nadomestno uporabo vojašnice.

obdajati tovarno in vojašnico, določiti mora prostor za občane (zelenice, igrišča, parkirišča), nove cestne zveze.

Ne nasprotujemo novim stanovanjem, če ostajajo v mejah skladnosti s potrebo po odpravljanju zdajšnje prostorske stiske. Prepričati moramo napake preteklosti ter mesto oblikovati po meri občanov, ne pa špekulacije.

UPRIMO SE VSILJEVANJU
IZVRŠENIH DEJSTEV!

Rojančanom naj oblasti postrežejo z informacijami ter jim prisluhnejo, da bodo tvorno deležni pri naslednjih odločitvah.

Svetovalska skupina KPI v rajonskem svetu za Rojan — Greta in Barkovlje
Sekcija "G.Amendola" — Greta
Sekcija iz Rojana
Sekcija "M.Matjašič" — Barkovlje

darovi
in prispevki

Ob poravnavi naročnine so v sklad DELA prispevali tovariši: IVAN SOSIČ (NINO) — Nabrežina 13.000 lir.

Ob 24. obletnici smrti predrage žene Valerije daruje mož ANGEL VELJAK iz Domja 20.000 lir za sklad DELA.

■ Zdravko Skupek, Luciano Bukavec, Marino Bonaldi in Ivan Sarđoč so se s kolesi odpravili v Moskvo.